

האומה ואיבריה המדולדלים משך חכמה משפטים

משך חכמה שמות כג טו

דיש בוח ענין אחר, מפני שחשם יתברך דבוק אל נפשות האומה הישראלית, והמה כחלק מן הכלל, וזה (איכה ג, כד) "חלקי ה' אמרה נפשי". ומפני שאין בכח האדם להיות דבוק תמיד להשם יתברך, (דברים יא, יד) "ואספת דגנך", לכן אמרה תורה שיעלו לרגל לראות פנים ויתדבקו אל הכלל, ולכשילכו למלאכתם בבית ובשדה יהיו כאבר המדולדל, שאם יכול לחזור ולחיות אינו מטמא באבר מן החי (חולין עד, א, יורה דעה נה, ה), כן יתדבקו אל הכלל ויתקדשו בקדושת יושב הכרובים להיותם ראויים שיקרא "אלקי ישראל". ולכן ישראל הוזהרו על קדוש השם ולא בן נח, שכמו שמאבדו החלק עבור הכלל, כמו שחותכין אבר להחיות האדם, כן צריך למסור נפש הישראל החלקי עבור ידיעת השם יתברך הכלליות ודו"ק.

משך חכמה הפטרת דברים

והנה ענין המקדש לאחד כלליות ישראל ולכביהן אל מקום אחד, כמו שאמרו חיה עומד כו' נמצאו כל ישראל מכוונים את לבם למקום אחד, ולכן תמיד היתה שם ההנהגה הנסית כמו שמונו עשרה נסים שנעשו בביהמ"ק, ולהראות אף שכל פרטיי בפני עצמו אינו ראוי להיות מושגח פרטי בהנהגה פרטית בלתי טבעית, בכ"ו הקשר הכללי מעם ישראל ראוי הוא להיות מושגח בהשגחה נסיית, ששם אין פגם, שכולם מעלים ריח ניחוח, זה ביראתו, וזה בצדקתו, וזה באהבתו לישראל, וזה במסת ידו, וזה בתורתו... והנה מנחה אינה קריבה בשותפין רק ביחיד, ובצבור באה מנחה, לפי שהצבור הוא בכלליותו כמו יחיד שהוא איש אחד, וכל אחד מועיל לחבירו כמו שכל אבר מועיל לחבירו וכיו"ב, לכן כיון שהפסידו מעלת האחדות, וכל אחד רצה לבלוע לחבירו, והיו כקציני סדום ועמורה, אי"כ כ"א נבדל בפני עצמו, אי"כ לא תוסיפו הביא מנחת שוא...

משך חכמה דברים ד כט

הענין, דכללות ישראל המה כאדם אחד, וכל אחד מישראל אבר מן האדם הכללי. אבל אימתי? כשיש להם דבקות במרכז מקור החיים האמיתי, חי העולמים יתברך. אז המה כקוים היוצאים מן הנקודה המרכזית, ונמצא כי כל קו מחובר לחבירו בסיבת מקורם - המרכז האמיתי, השי"ת. אבל כשחטאו, והם נסתרים מן השגחתו, אז כיון שאין להם דבקות בו יתברך, גם המה נפרדים זה מזה, ואין להם יחס ושיווי דבקות.

...

משך חכמה שמות כג כד

אבל לכוף ולרדות על חוקי התורה ונדריה הוא רק מצד ש"כל ישראל ערבים זה בזה" (שבועות לט, א ועוד), ואם יעבור אחד, הוא מזיק לחבירו ולהכלל כולו. בזה יש לבית דין לכוף ולשפוט העובר את מצות השם יתברך, דבלא זה אין זה מהראוי שיתערב אחד במה שיש להאדם עם קונו... שהעובר מצות ה' הוא גדר בין אדם לחברו, שמזיק להכלל ודו"ק.

משך חכמה במדבר יט כ

כן האומה הישראלית היא גוף אחד, מעון לרוח האלוקי ומשכן קדשו, ושוכן על כל איש ישראלי בפרט. וכאשר יופסד אחד, אז ניאות לו ההכרת. והנה במשכן עדיין לא היו מצוים על ערבות של "הנסתרות" (דברים כח, כט), ועדיין לא היו כגוף אחד. מה שאין כן, כיון שעברו הירדן נעשו על "הנסתרות", כי כל האומה כגוף אחד. וזה שאמר גבי "משכן" (שם שם) "ונכרתה הנפש ההיא מישראל". אולם גבי "מקדש", שהם כגוף אחד, אמר "מתוך הקהלי", שהוא כמו הכרת אבר אחד מתוך הגוף, שכן "הקהל" הוא אדם אחד מעון לרוח השי"ת.

משך חכמה הפטרת וילך

ונראה דזה דוקא בהפרט לא בכלל, שכלל הישראלי מקושר גם חומריותם להשי"ת במסירת נפש וע"ז היה השבועה שהשביעם משה שבכללות תהא האומה קשורה להשי"ת, רק שאברים אחדים מהאומה יכלו להתדלדל, ויש אברים המדולדלים שהן מעלים ארוכה שבמעט התעוררות יחזרו להכלל, וכיון שגם כלליות חומר של ישראל מקושר להשי"ת ורק סבות חוציות מכריחות אותן לעשות עברות לסור מהשי"ת, לדידהו גם להחומר סגי בחרטה דהשתא,

...

אגרות הראיה, אגרת יח

דן אני לכף זכות גם האבר המדולדל הזה שלנו, את בעל היהשקפה. הוא איננו הולם כי אם מהרהורי ליבו, שמו היהודי אולי כבר נרקב אצלו, הוא יכול להיות שכבר איננו מרגיש בעצמו שום קשר אל כל העבר שלנו, ויכול במנוחה לאמור שפנה אליו עורף, (ובאמת עלים טובלים כאלה שנושרים אינם מביאים הפסד גדול לזרם בית ישראל)... אבל כשבא להעיד גלוי שאנחנו כולנו הננו אברים מדולדלים שכמותו, ושיכולים אנו לומר שהננו פונים עורף להעבר שלנו... כל יהודי שמאיר בקרבו איזה ניצוץ של יהדות, לא יכול שלא להיות מזועזע מהדברים של אותו עורך. האמירה האומללה הזו, שכולנו פנינו עורף לעבר שלנו, להיסטוריה היהודית לדורותיה - לאבותינו הקדושים, אברהם, יצחק ויעקב, למשה רבנו ואהרן הכהן, לתנאים והאמוראים, לגאונים, לראשונים ולגדולי האחרונים, זו אמירה אווילית ושקרית. כאמור לא יעלה על הדעת דבר כזה, גם אם יש איברים פריטים באומה שהם מקולקלים ומדולדלים, עם ישראל כעם נשאר חי וקיים.

דעת חכמה ומוסר ג קצו

על האדם לרעה כי הוא חלק מהכלל כמו אבר אחד מגוף שלם. ולכן חבלית הצלתו שישתתף עם הצבור כידוע. ומה יצליח לשמח בסמחתם. אמרי כי הוא חלק מהם. ושמחת הכלל גם לו שמחה. והיו אם לא ישתתף עם הצבור לא יוכל להרגיש מסמחתם. כי הוא אבר נפרש ומדולדל. וזהו לישותי איגיה בחזי ציבורא (ברכות ל). ועל זה טובב תולך כל התמלות ובקשתות להיות נכלל עם הצבור.

הקדמה לשב שמעתתא

דורות וקשורות ונאחזות נפשותינו
אשה באחותה כי אין התחיה כ"א
ע"י התורה, ואם לא יתקשרו ההמון עם
הח"ה, שאין יבא עזרם וממה יחזיר, ובקבתא
דמשיחא אמרו (שם מ"ט ג"א) ע"י חכימא להו
כספריא כו' ועמא דארעא אזלי ומדלרלא ואין
דורש כו' ואין לנו להשען אלא על אבינו
שבשמים. וי"ל כותבם כי עיקר הבריאה אינה רק
עבור התורה, וכל ישראל באיש אמו ובו אברים
פנימים ודעיונים וכל חיבתם הוא מהלב, וכשיש
אבר מדולדל מגוף אז אין לו חייה הלב, וכמו כן
חי' שבדור הם הלב ובהם משכן החיות,
וכסמחוברים עמא דארעא עם הלב דהיינו לחי'ה
ע"י שמהים אותם מגכיהם, או החיות מהלב
וכל האברים אחד הם ירגישו איש בהרגשת
רעה. אבל אם פירשו עצמם מתורה ומחי'ה הם
רק כאברים המדולדלים שאינם מרגישים איש
ברעהו, ולכל הגוף בכללו הוא חסרון כשיש אבר
אחד מדולדל, וכן לכלל ישראל, וזהו עמא